

[తృతీయోధ్యాయః ॥ వ. 1-26] (158)

వసూరుద్రా ఇతి షడ్వచస్య సూక్తస్యోచఘోదీర్ఘతమా అశ్వినో త్రిష్టుబంత్యానుష్టుప్ ।
 వసూ॑ రుద్రా॑ పు॒రుమ॑స్త్వా వృ॒ధన్తా॑ దశ॒స్యతం॑ నో వృ॒షణా॑వభి॒ష్టా ।
 దస్రా॑ హా॒ యద్రే॑క్ష్ణ జె॒చఘో॑ వాం ప్ర॒ యత్స॑స్రాధే॒ అక॑వాభిరూ॒తీ ॥ 1
 కో వాం॑ దాశత్సుమతయే చిద్రస్యై వసూ॑ యధే॒థే నమ॑సా ప్రదే॒ గోః ।
 జిగృ॑తమస్మే రే॒వతీః పు॑రంధీః కామ॒ప్రణే॑వ మన॒సా చ॑రన్తా ॥ 2
 యుక్తో॑ హా యద్వాం తౌగ్రా॒య పే॑రు-ర్వి మధ్యే అర్ణ॒స్రో ధా॑యి ప్రజః ।
 ఉప॑ వామవః శ॒రణం॑ గమే॒యం శూ॑రో నాజ్మ ప్రత॒యద్భి॑రే॒వైః ॥ 3
 ఉప॑స్తుతిరొచధ్యమురుప్యే-న్మా మామిమే పత॒త్రిణీ॑ వి దు॒గ్ధామ్ ।
 మా మామే॑థో దశతయశ్చితో ధా-క్ర॒వ యద్వాం॑ బద్ధస్త॒న్మని॑ ఖాద॒తి క్షామ్ ॥ 4
 న మా॑ గరన్నద్యో మాతృతమా దాసా॑ యదీం సుస॒ముభ॑మవాధుః ।
 శిరో॑ యదస్య త్రైతనో వితక్ష-త్స్వయం దాస ఉరో అంసావపి గ్ధ ॥ 5
 దీర్ఘ॑తమా మామతేయో జుజు॒ర్వాన్దశ॑మే యుగే ।
 అపా॑మర్ధం యతీ॒నాం బ్ర॒హ్మో భ॑వతి సార॒థిః ॥ 6 [1]

(159)

ప్ర ద్యావా యజ్ఞేరితి షడ్వచస్య సూక్తస్యోచఘోదీర్ఘతమా ద్యావాపుథివ్యా జగతీ ।
 ప్ర ద్యా॒వా య॒జ్ఞైః పృ॒థివీ॑ బు॒తావృ॑థా మహీ॑ స్తుషే విదధే॒షు ప్ర॑చేతసా ।
 దేవే॑భిర్యే దేవపుత్రే సుదంససే-త్థా ధి॒యా వా॑ర్యాణి ప్రభూష॒తః ॥ 1
 ఉత॑ మన్యే పిత॒రుద్రు॑హో మనో మాతు॒ర్మహి॑ స్వతవస్తద్ధవీమభిః ।
 సురే॑తసా పిత॒రా భూ॑మ చక్రతు-రురు ప్రజాయా అమృతం వరీమభిః ॥ 2
 తే సూ॑నవః స్వపసః సుదంససో మహీ జుజు॒ర్మాత॑రా పూర్వ చిత్తయే ।
 స్థాతు॑శ్చ సత్యం జగతశ్చ ధర్మణి పుత్రస్య పాథః పదమద్వయావినః ॥ 3

తే మూ॑యినో మమి॑రే సు॒ప్రచే॑తసో జా॒మీ స॒యోనీ॑ మి॒థునా॑ స॒మోక॑సా ।
 నవ్యం॑నవ్యం తస్తు॒మా తన్వ॑తే దివి స॒ముద్రే॑ అ॒న్తః క॒వయః॑ సుదీ॒తయః॑ ॥ 4
 తద్రా॑థో అద్య॑ స॒వితు॑ర్వరే॒ణ్యం వ॒యం దే॒వస్య॑ ప్ర॒సవే॑ మనామహే ।
 అ॒స్మభ్యం॑ ద్యా॒వాపు॑థివీ సుచే॒తునా॑ ర॒యిం ధ॑త్తం వసు॒మన్తం శ॒తగ్వి॑నమ్ ॥ 5 [2]

(160)

తే హీ॑తి ప॒ఞ్చర్చ॑స్య సూ॒క్తస్యా॑చ॒థోదీ॑ర్ఘతమా ద్యా॒వాపు॑థివ్యా జగతీ ।
 తే హి ద్యా॑వాపు॒థివీ వి॒శ్వశం॑భువ ఋ॒తావ॑ర్తి రజ॒సో ధా॑ర॒యత్క॑వీ ।
 సు॒జన్మ॑నీ ధి॒షణే॑ అ॒న్తరీ॑యతే దే॒వో దే॒వీ ధ॑ర్మ॒ణా సూ॒ర్యః శు॒చిః ॥ 1
 ఉ॒రువ్య॑చసా మ॒హినీ॑ అ॒నశ్చ॑తా పి॒తా మా॒తా చ భు॑వనాని రక్ష॒తః ।
 సు॒ధృష్ట॑మే వపు॒ష్టేన॑ న రో॒దసీ॑ పి॒తా య॑త్సీ॒మభి॑ రూ॒పైర॑వాసయత్ ॥ 2
 స వహ్నిః॑ పు॒త్రః పి॒త్రోః ప॒విత్ర॑వా-స్ప॒నాతి॑ ధీ॒రో భు॑వనాని మాయయా ।
 ధే॒నుం చ పు॑శ్శిం వృ॒షభం॑ సు॒రేత॑సం వి॒శ్వాహో॑ శు॒క్రం ప॒యో అ॒స్య దు॑క్షత ॥ 3
 అ॒యం దే॒వానా॑మ॒హుసా॑మ॒పస్త॑మో యో జ॒జాన॑ రో॒దసీ॑ వి॒శ్వశం॑భువా ।
 వి యో మ॒మే రజ॑సీ సు॒క్రతూ॑యయా ౭జ॒రేభిః॑ స్మ॒మ్భనే॑భిః స॒మాన్వ॑చే ॥ 4
 తే నో॑ గృ॒ణానే॑ మ॒హినీ॑ మ॒హి శ్ర॑వః క్ష॒త్రం ద్యా॑వాపు॒థివీ ధా॑సథో బృ॒హత్ ।
 యే॒నాభి॑ కృ॒ష్ణీస్త॑తనామ వి॒శ్వహో॑ ప॒నాయ్య॑మోజో అ॒స్మే స॒మిన్వ॑తమ్ ॥ 5 [3]

(161)

కి॒ముశ్రే॑ష్ఠ ఇతి చతు॒ర్థశ॑ర్చస్య సూ॒క్తస్యా॑చ॒థోదీ॑ర్ఘతమా ఋభవో జగత్యన్త్యాతిష్ఠమ్ ।
 కి॒ము శ్రే॑ష్ఠః కిం యవి॒ష్టో న॑ ఆజ॒గ-న్కి॑మీయతే ద్రూ॒త్యం౧ క॑ద్యదూ॒చిమ॑ ।
 న ని॒న్దిమ॑ చ॒మసం॑ యో మ॒హాకు॑లో ౭గ్నో॑ భ్రాత్ర॒ర్ద్రుణ॑ ఇ॒ద్భూతి॑మూదిమ ॥ 1
 ఏకం॑ చ॒మసం॑ చతు॒రః కృ॑ణోతన తద్వో దే॒వా అ॑బ్రువ॒న్తద్వ॑ ఆగ॒మమ్ ।
 సౌ॒ధన్వ॑నా యద్యే॒వా క॑రి॒ష్యథ॑ సాకం దే॒వైర్వ॑జ్జియాసో భవిష్యథ ॥ 2

- అగ్నిం దూతం ప్రతి యదబ్రవీతనా-శ్వః కర్వో రథ ఉతేహ కర్వః ।
 ధేనుః కర్వా యువశా కర్వా ద్వా తాని భ్రాతరను వః కృత్యేమసి ॥ 3
- చక్రవాంస ఋభవస్తదపుచ్చత క్వేదభూద్యః స్య దూతో న ఆజగన్ ।
 యదావాఖ్యచ్చమసాఙ్చతురః కృతా-నాదిత్వష్టా గ్వాస్తస్తర్ష్యాసజే ॥ 4
- హనామైనాః ఇతి త్వష్టా యదబ్రవీ-చ్యమసం యే దేవపానమసిన్విషుః ।
 అన్యా నామాని కృణ్వతే సుతే సచాః అన్వైరేనాస్తన్యాః నామభిః స్పరత్ ॥ 5 [4]
- ఇన్ద్రో హరీ యుయుజే అశ్వినా రథం బృహస్పతిర్విశ్వరూపాముపాజత ।
 ఋభుర్విభ్వా వాజో దేవాః అగచ్చత స్వపసో యజ్జియం భాగమైతన ॥ 6
- నిశ్చర్మణో గామరిణీత ధీతిభి-ర్యా జరంతా యువశా తాకృణోతన ।
 సౌధస్వనా అశ్వాదశ్వమతక్షత యుక్త్వా రథముప దేవాః అయాతన ॥ 7
- ఇదముదకం పిబతేత్యబ్రవీతనే-దం వా ఘా పిబతా ముజ్జనేజనమ్ ।
 సౌధస్వనా యది తన్నేవ హర్యథ తృతీయే ఘా సవనే మాదయాద్వై ॥ 8
- ఆషో భూయిష్టా ఇత్యేకో అబ్రవీ-దగ్నిర్భూయిష్ట ఇత్యన్యో అబ్రవీత్ ।
 వధర్వన్దీం బహుభ్యః ప్రైకో అబ్రవీ-ధృతా వదస్తశ్చమసాః అపింశత ॥ 9
- శ్రోణామేక ఉదకం గామవాజతి మాంసమేకః పింశతి సూనయాభృతమ్ ।
 ఆ నిఘ్రుచః శక్రదేకో అపాభర-త్కిం స్విత్పుత్రేభ్యః పితరా ఉపావతుః ॥ 10 [5]
- ఉద్వత్స్వస్మా అకృణోతనా తృణం నివత్స్వపః స్వప్స్వయా నరః ।
 అగోహ్యస్య యదసస్తనా గృహే తదద్యేదమృభవో నానుగచ్చథ ॥ 11
- సంమీల్య యద్భువనా పర్యసర్పత క్వ స్విత్తాత్యా పితరా వ అసతుః ।
 అశపత యః కరన్నం వ ఆదదే యః ప్రాబ్రవీ త్రో తస్మా అబ్రవీతన ॥ 12

సు॒ష్టు॒ష్వాం॑స॒ ఋ॒భవ॑స్తద॒పుచ్చ॑తా-గో॒హ్య క॑ ఇ॒దం నో॑ అ॒బూబు॑ధత్ ।
 శ్వా॒సం బ॒స్తి బో॑ధయి॒తార॑మ॒బ్రవీ॑-త్సంవ॒త్సర॑ ఇ॒దమ॑ద్యా వ్యఖ్యత ॥ 13
 ది॒వా యా॑న్తి మ॒రుతో॑ భూ॒మ్యాఽగ్ని॑-ర॒యం వాతో॑ అ॒న్తరి॑క్షేణ యాతి ।
 అ॒ద్భిర్భ్రా॑తి వ॒రుణః॑ స॒ముద్రై॑-ర్మృ॒ష్యాఽ ఇ॒చ్ఛన్తః॑ శవ॒సో నపా॑తః ॥ 14 [6]

(162)

మానోమిత్ర ఇతి ద్వావింత్యచస్య సూక్తస్యోచథ్యోదీర్ఘతమా అశ్వస్తిష్ఠప్ తృతీయా పశ్యై జగత్యై ।
 (అశ్వస్తుత్యాశోదేవతా) ।

మా నో మి॒త్రో వ॒రుణో॑ అ॒ర్యమా॑యు-రి॒న్ద్ర ఋ॒భుక్షా॑ మ॒రుతః॑ పరి ఖ్యన్ ।
 య॒ద్వాజి॑నో దే॒వజా॑తస్య స॒ప్తేః ప్ర॑వక్ష్యా॒మో వి॒దధే॑ వీ॒ర్యా॑ణి ॥ 1
 యన్తి॒ర్నిజా॑రే॒క్షసా॑ ప్రావృ॒తస్య॑ రా॒తిం గృ॒భీతాం॑ ముఖ్యతో నయన్తి ।
 సుప్రా॒జణో॑ మే॒మ్యద్వి॒శ్వరూ॑ప ఇ॒న్ద్రాపూ॑ష్ణోః ప్రి॒యమ॑ప్యేతి పాథః ॥ 2
 ఏష చ్చా॒గః పు॒రో అశ్వే॑న వా॒జినా॑ పూ॒ష్ణో భా॒గో నీ॒యతే॑ వి॒శ్వదే॑వ్యః ।
 అ॒భిప్రి॑యం య॒త్పు॒రోఽశా॑శ॒మర్ప॑తా త్వష్టే॒దేనం॑ సా॒శ్రవ॑సాయ జిన్వతి ॥ 3
 య॒ద్ధవి॑ష్యమృ॒తుశో॑ దే॒వయా॑నం త్రి॒రాసు॑షాః ప॒ర్యశ్వాం॑ నయన్తి ।
 అ॒త్రా పూ॑ష్ణః ప్ర॒థమో॑ భా॒గ ఏతి॑ య॒జ్ఞం దే॒వేభ్యః॑ ప్రతి॒వేద॑యన్త॒జః ॥ 4
 హో॒తాధ్వ॑ర్యరావయా అగ్నిమి॒న్దో గ్రా॒వ గ్రా॒భ ఉ॒త శం॒స్తా సు॒విప్రః॑ ।
 తేన॑ య॒జ్ఞేన॑ స్వ॒రంకృ॑తేన॒ స్విష్టే॑న వక్షణా ఆ పృ॒ణధ్వ॑మ్ ॥ 5 [7]

యూపవ్రస్యా ఉత యే యూపవాహా-శ్చషాలం యే అశ్వయూపాయ తక్షతి ।
 యే చార్వతే పచనం సంభర-స్తుతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు ॥ 6
 ఉప ప్రాగాత్సుమన్మేఽధాయి మన్మ దేవానామాశా ఉప వీతపుష్ఠః ।
 అన్వేనం విప్రా ఋషయో మదన్తి దేవానాం పుష్టే చకృమా సుబన్ధమ్ ॥ 7

- యదా॑జి॒నో దా॑మ॒ స॒ందా॒నమ॑ర్వతో॒ యా శీ॑ర్ష॒ణ్యా ర॒శనా॑ ర॒జ్జుర॑స్య ।
 యదా॑ భూ॒స్య ప్ర॑భృతమా॒స్యే॒తై తృ॑ణం॒ సర్వా॑ తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు ॥ 8
- యద॑శ్వ॒స్య క్ర॒విషో॑ మ॒క్షికా॑శ॒ యదా॑ స్వ॒రౌ స్ప॑ధితౌ రి॒ప్తమ॑స్తి ।
 యద్ధ॑స్యోః శమి॒తుర్య॑న్త॒ఖేషు॑ సర్వా॑ తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు ॥ 9
- యదూ॑వ॒ధ్యము॑దర॒స్యాప్ర॑వా॒తి య ఆ॒మస్య॑ క్ర॒విషో॑ గ॒న్ధో అస్తి॑ ।
 సు॒కృతా॑ తచ్చ॒మితా॑రః కృ॒ణ్వన్తూ-త మే॑ధం శృ॒తపా॑కం ప॒చన్తు ॥ 10 [8]
- యత్యే॑ గా॒త్రాద॑గ్ని॒నా ప్ర॑చ్యమా॒నా-ద॒భి శూ॒లం ని॒హత॑స్యాప్ర॒ధావ॑తి ।
 మా తదూ॑భ్యామా॒ త్రిష॑న్మా తృ॒ణేషు॑ దే॒వేభ్య॑న్తదు॒శద్యో॑ రా॒తమ॑స్తు ॥ 11
- యే వా॒జినం॑ పరి॒పశ్య॑న్తి ప్ర॒క్వం య ఈ॒మాహుః॑ సు॒రభి॑ర్హి॒ర్హరే॑తి ।
 యే చా॒ర్వతో॑ మాంస॒భిక్షా॑ముపాస॒త ఉ॒తో తేషా॑మ॒భిగూ॑ర్తిర్న ఇ॒న్వతు ॥ 12
- యస్మీ॑క్షణం॒ మాంస॑చ॒న్యా ఉ॒ఖాయా॑ యా పా॒త్రాణి॑ యూ॒ష్ట ఆసే॑చనాని ।
 ఊ॒ష్ట్యాపి॑ధా॒నా చ॒రూణా॑-మ॒జ్ఞాః సూ॒నాః పరి॑ భూ॒షన్త్య॑శ్వమ్ ॥ 13
- ని॒క్రమ॑ణం ని॒షద॑నం వి॒వర్త॑నం యచ్చ॑ ప॒ద్వీశ॑మర్వ॒తః ।
 యచ్చ॑ ప్ర॒పౌ యచ్చ॑ ఘా॒సిం జ॒ఘాస॑ సర్వా॑ తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు ॥ 14
- మాత్రా॑గ్నిర్వ॒సయా॑ ద్ధూ॒మగ॑న్ధి-రో॒ఖా భ్రా॑జన్త్య॒భి వి॒క్త జ॑ప్రిః ।
 ఇ॒ష్టం వీ॑తమ॒భిగూ॑ర్తం ప॒షట్కృ॑తం తం దే॒వాసః॑ ప్రతి॒ గృ॒భ్జన్త్య॑శ్వమ్ ॥ 15 [9]
- యద॑శ్వా॒య వా॑స ఉ॒పస్త్ర॑ణ-న్త్యధీ॒వాసం॑ యా హి॒రణ్యా॑స్యస్మై ।
 స॒ందా॒నమ॑ర్వన్తం ప॒ద్వీశం॑ ప్రి॒యా దే॒వేష్యా॑ యామయన్తి ॥ 16
- యత్యే॑ సాదే॒ మహా॑సా శూ॒కృత॑స్య పా॒ర్ష్యా వా క॑శయా వా తు॒తోద॑ ।
 స్రు॒చేవ॑ తా హావి॒షో అ॒ధ్వరే॑షు సర్వా॑ తా తే బ్ర॒హ్మణా॑ సూ॒దయా॑మి ॥ 17

చతుస్త్రింశ ద్వాజినో దేవబన్దో-ర్వక్ష్మీరశ్వస్య స్వధితిః సమేతి |
 అచ్ఛిద్రా గాత్రా వయునా కృణోత పరుష్పరురనుఘుష్యా వి శస్త || 18
 ఏకస్త్వష్టరశ్వస్యా విశస్తా ద్వా యన్తారా భవతస్తథ ఋతుః |
 యా తే గాత్రాణామృతుధా కృణోమి తాతా పిణ్డానాం ప్ర జుహోమ్యగ్నా || 19
 మా త్వా తప త్త్రియ ఆత్మాప్రియన్తం మా స్వధితిస్తస్వం ఆ తిష్ఠిప త్తే |
 మా తే గృధ్నురవిశస్తాతిహాయ చ్ఛిద్రా గాత్రాణ్యసినా మిథా కః || 20
 న వా ఉ ఏతన్మీయసే న రిష్యసి దేవా ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః |
 హరీ తే యుక్షా పృషతీ అభూతా-ముపాస్థా ద్వాజీ ధురి రాసభస్య || 21
 సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వ్యం పుంసః పుత్రా ఉత విశ్వాపుషం రయిమ్ |
 అనాగాస్త్వం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రం నో అశ్వో వనతాం హవిష్మాన్ || 22[10]

(163)

యదక్రస్థజతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా అశ్వస్త్రిష్టమ్ |

యదక్రస్థః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్ త్సముద్రాదుత వా పురిషాత్ |
 శ్వేనస్య ప్రక్షా హరిణస్య బాహూ ఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్ || 1
 యమేన దత్తం త్రిత ఏనమాయన-గిస్త్ర ఏణం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్ |
 గన్ధర్వో అస్య రశనామగృభ్ణా-తుస్సారాదశ్వం వసవో నిరతష్ట || 2
 అసి యమో అస్మాదిత్యో అర్వ-న్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన |
 అసి సోమేన సమయా విపృక్త ఆహుస్తే త్రీణి దివి బన్ధనాని || 3
 త్రీణి త ఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యపు త్రీణ్యన్తః సముద్రే |
 ఉతేవ మే వరుణశ్చన్ త్వర్వ-న్యత్రా త ఆహుః పరమం జనిత్రమ్ || 4
 ఇమా తే వాజిన్వపమార్షనానీ-మా శఫానాం సనితుర్నిధానా |
 అత్రా తే భద్రా రశనా అపశ్య-మృతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః || 5[11]

- అ॒త్యా॒నం॑ తే॒ మన॑సా॒రాద॑జానా-మ॒వో ది॒వా ప॒తయ॑న్తం ప॒త॒జ్గమ్ ।
 శి॒రో అ॒పశ్యం॑ ప॒థిభిః॑ సు॒గేభి॑-ర॒రేణు॑భి॒ర్రేహ॑మానం ప॒త॒త్రి ॥ 6
- అ॒త్రా తే॒ రూప॑ము॒త్తమ॑మ॒పశ్యం॑ జి॒గీష॑మా॒ణమి॒ష ఆ ప॒దే గోః ।
 య॒దా తే॒ మర్తో॑ అను॒ భోగ॑మా॒న-ళాది॑ ద్ర॒స్థిష్ఠ॑ ఓష॒ధీర॑జీ॒గః ॥ 7
- అను॑ త్వా ర॒థో అను॑ మ॒ర్యో అర్వ॑-న్నను॒ గావో॑ ౭ను॒ భగః॑ క॒నీనా॑మ్ ।
 అను॑ వ్రాతా॒సస్తవ॑ స॒ఖ్యమీ॑యు-రను॒ దేవా॑ మ॒మిరే॑ వీ॒ర్యం॑ తే ॥ 8
- హి॒రణ్య॑శృ॒జ్గో ౭యో॑ అస్య॒ పాదా॑ మ॒నోజ॑వా అవ॒ర ఇ॒న్ద్ర ఆసీ॑త్ ।
 దే॒వా ఇ॒దస్య॑ హ॒విర॑ద్య॒మాయ॑-నో॒ అర్వ॑న్తం ప్ర॒థమో॑ అ॒ధ్యతి॑ష్ఠత్ ॥ 9
- ఈ॒ర్మాన్తా॑సః సి॒లిక॑మ॒ధ్యమా॑సః సం శూ॒రణా॑సో ది॒వ్యాసో॑ అ॒త్యాః ।
 హంసా॑ ఇ॒వ శ్రేణి॑శో య॒తన్తే॑ య॒దాక్షి॑పు॒ర్దివ్య॑మ॒జ్జుమ॑శ్వాః ॥ 10[12]
- తవ॑ శరీ॒రం ప॒తయి॑ష్ణ్వు॒ర్వ-స్తవ॑ చి॒త్తం వా॒త ఇ॒వ ద్ర॒జీమా॑న్ ।
 తవ॑ శృ॒జ్గాణి॑ వి॒ష్టితా॑ పు॒రుత్రా॑-ర॒ణ్యేషు॑ జ॒ర్భురా॑ణా చ॒రన్తి ॥ 11
- ఉ॒ప ప్రా॑గా॒చ్ఛస॑నం వా॒జ్యర్వా॑ దే॒వద్రీ॑చా మన॑సా దీ॒ధ్యానః॑ ।
 అ॒జః పు॒రో నీ॑య॒తే నాభి॑ర॒స్యా-ను॑ ప॒శ్చా త్సవ॑యో య॒న్తి రే॒భాః ॥ 12
- ఉ॒ప ప్రా॑గా త్ప॒రమం॑ య॒త్సధ॑స్థ-మ॒ర్వా అ॒చ్ఛా పి॒తరం॑ మూ॒తరం॑ చ ।
 అ॒ద్యా దే॒వాఙ్మష్ట॑త॒మో హి గ॒మ్యా అథా॑ శా॒స్తే దా॒శుషే॑ వా॒ర్యాణి॑ ॥ 13[13]

(164)

అస్యవామస్యేతి ద్విపఞ్చాశదృచస్య సూక్తస్యాచఢ్యోదీర్ఘతమా ఆద్యానామేకచత్వారింశదృచాం విశ్వేదేవా
 స్తస్యాః సముద్రా ఇత్యస్యా వాక్సముద్రాక్షరాపః శకమయ మిత్యస్యాః శకధూమ సోమోత్రయః కేశిన
 ఇత్యస్యా అగ్నిసూర్యవాయవో (కేశిన ఇతి గుణః) చత్వారి వాగిత్యస్యావాక్ ఇన్ద్రం మిత్రమితి ద్వయోః
 సూర్యో ద్వాదశప్రథయ ఇత్యస్యాః కాలచక్రం (అత్రసంవత్సరసంస్థం కాలచక్రవర్ణనం) యస్త

ఇత్యస్యాః సరస్వతీ యజ్ఞేనేత్యస్యాః సాధ్యాః సమానమిత్యస్యాః సూర్యః (పర్జన్యాగ్నీవా)
 దివ్యం సుపర్ణమిత్యస్యాః సరస్వాన్ (సూర్యోవా) త్రిష్టుప్ ద్వాదశీ పఞ్చదశీ త్రయోవింశీ
 ఏకోనత్రింశీ షట్త్రింశ్యేకచత్వారింశీ చ జగత్యః ద్విచత్వారింశీ ప్రస్తారపఙ్క్తిః ఏకపఞ్చాశ్యనుష్టుప్ ।

- అస్య వామస్య పల్లితస్య హోతు-స్తస్య భ్రాతా మధ్యమో అస్త్యశ్చః ।
 త్రతీయో భ్రాతా ఘృతపుష్టో అస్యా-త్రాపశ్యం విశ్వతిం సప్తపుత్రమ్ ॥ 1
- సప్త యుజ్మన్తి రథమేకచక్ర-మేకో అశ్వో వహతి సప్తనామా ।
 త్రినాభి చక్రమజరమనర్పం యత్రేమా విశ్వా భువనాధి తస్థుః ॥ 2
- ఇమం రథమధి యే సప్త తస్థుః సప్తచక్రం సప్త వహన్త్యశ్వాః ।
 సప్త స్వసారో అభి సం నవన్తే యత్ర గవాం నిహితా సప్త నామ ॥ 3
- కో దదర్శ ప్రథమం జాయమాన-మస్తన్వన్తం యదనస్థా బిభర్షి ।
 భూమ్యా అసురసృగాత్మా క్వ స్వి-తో విద్వాంసముప గాత్రృష్టుమేతత్ ॥ 4
- పాకః పృచ్ఛామి మనసా విజాన-న్తేవానామేనా నిహితా పదాని ।
 వత్సే బుష్మయే ౭ధి సప్త తస్తూ-న్వి తత్త్విరే కవయ ఓతవా ఉ ॥ 5[14]
- అచికిత్వాఞ్చికితుషశ్చిదత్ర కవీన్పుచ్ఛామి విద్మనే న విద్వాన్ ।
 వి యస్తస్తమ్మ షశ్చిమా రజాం-స్యజస్య రూపే కిమపి స్విదేకమ్ ॥ 6
- ఇహ బ్రవీతు య ఈమజ్గ వేదా-స్య వామస్య నిహితం పదం వేః ।
 శీర్ష్ణః క్షీరం దుహ్రాతే గావో అస్య వప్రిం వసానా ఉదకం పదాపుః ॥ 7
- మాతా పితరమ్మృత ఆ బభాజ ధీత్యగ్రే మనసా సం హి జగ్మే ।
 సా బీభత్సుర్గర్భరసా నివిద్ధా నమస్యన్త ఇదుపవాకమీయుః ॥ 8
- యుక్తా మాతాసీద్ధురి దక్షిణాయా అతిష్ఠ ద్ధర్షో వృజనీష్వన్తః ।
 అమీ మేద్వతో అను గామపశ్య-ద్విశ్వరూప్యం త్రిషు యోజనేషు ॥ 9

- త్రి॒సో॑ మా॒తృ॒స్త్రి॑ ని॒తృ॒ ని॒భ్రదే॑క॒ ఊ॒ర్ధ్వ॒స్థా॒ నేమ॑వ గ్లాపయన్తి ।
మ॒న్తయ॑నే ది॒వో అ॒ము॒ప్య పృ॒ష్ఠే వి॒శ్వవి॑దం వాచమవిశ్వమిన్వామ్ ॥ 10[15]
- ద్వా॒దశా॑రం న॒హి త॒జ్జరా॑య॒ వర్ష॑ర్తి చ॒క్రం ప॒రి ద్యా॑మృతస్య ।
ఆ పు॒త్రా అ॒గ్నే మి॒థునా॑సో అత్ర॒ సప్త॑ శతాని వింశతిశ్చ తస్థుః ॥ 11
ప॒ఞ్చపా॑దం పిత॒రం ద్వా॒దశా॑కృతిం ది॒వ ఆ॒హుః ప॒రే అ॒ర్థే పు॒రీషి॑ణమ్ ।
అ॒ధేమే॑ అ॒న్య ఉ॑ప॒రే వి॒చక్ష॑ణం సప్తచక్రే షళర ఆహురర్పితమ్ ॥ 12
ప॒ఞ్చారే॑ చక్రే ప॒రివ॑ర్తమానే తస్మిన్నా తస్థుర్భవనాని విశ్వా ।
తస్య॑ నాక్ష॒స్రప్య॑తే భూరిభారః స॒నాదే॑వ న శీ॒ర్యతే॑ సనాభిః ॥ 13
సనే॑మి చక్రమజరం వి వాపుత ఉత్తానాయాం దశ యుక్తా వహన్తి ।
సూ॒ర్యస్య॑ చక్షూ రజ॒స్వైత్యా॑వృతం తస్మిన్నార్పితా భవనాని విశ్వా ॥ 14
సా॒కంజా॑నాం సప్తథ॒మాహు॑రేకజం షళి॒ద్యమా॑ ఋష॒యో దే॒వజా॑ ఇతి ।
తేషా॑మిష్టాని విహితాని ధామశః స్థాత్రే రే॒జన్తే॑ వికృతాని రూప్తశః ॥ 15[16]
- స్త్రి॒యః స॒తీస్తాః॑ ఉ॒ మే పు॑ంస ఆ॒హుః ప॒శ్యద॑క్షణ్వాన్న వి చే॒తద॑న్తః ।
క॒విర్యః॑ పు॒త్రః స ఈ॒మా చి॑కేత॒ యస్తా॑ విజానాత్స పితుష్పితాసత్ ॥ 16
అ॒వః ప॑రేణ ప॒ర ఏ॒నావ॑రేణ ప॒దా ప॒త్యం బి॒భ్రతీ॑ గౌరుదస్థాత్ ।
సా క॒ద్రీచీ॑ కం స్విదర్థం ప॒రాగా॑-త్వ్య స్విత్సూతే నహి యూథే అన్తః ॥ 17
అ॒వః ప॑రేణ పిత॒రం యో అ॒స్యా-ను॑వేద ప॒ర ఏ॒నావ॑రేణ ।
క॒వీయ॑మానః క ఇ॒హ ప్ర॑ వోచ-ద్దే॒వం మ॒నః కు॒తో అధి॑ ప్రజాతమ్ ॥ 18
యే అ॒ర్వాఞ్చ॑స్తాః ఉ॒ పరా॑చ ఆ॒హు-ర్యే ప॒రాఞ్చ॑స్తాః ఉ॒ అ॒ర్వాచ॑ ఆహుః ।
ఇ॒న్ద్రశ్చ॑ యా చక్రథుః సోమ తాని ధురా న యుక్తా రజసో వహన్తి ॥ 19

ద్వా॑ సు॒ప॒ర్ణా॑ స॒యజ్ఞా॑ సఖాయా॑ సమా॒నం వృ॑క్షం పరి॒ షస్వ॑జాతే ।
 తయో॑ర॒న్యః పి॒ప్పలం॑ స్వా॒ద్వ-త్త్యన॑శ్చ॒న్నన్యో॑ అభి॒ చాక॑శీతి ॥ 20[17]

యత్రా॑ సు॒ప॒ర్ణా॑ అమృ॒తస్య॑ భాగ-మని॒మేషం॑ వి॒దధా॑భి॒స్వర॑న్తి ।
 ఇ॒నో వి॑శ్వస్య॒ భువ॑నస్య॒ గ్రోపాః॑ స మా॒ ధీరః॑ పాక॒మత్రా॑ వివే॒శ ॥ 21
 యస్మి॑న్స్పృక్షే॒ మధ్వ॑దః సు॒ప॒ర్ణా ని॒విశ॑న్తే సువ॒తే చాధి॑ విశ్వే ।
 తస్యే॑దా॒హుః పి॒ప్పలం॑ స్వా॒ద్వగ్రే॑ తనో॒న్నశ॑ద్యః పిత॒రం న వే॑ద ॥ 22
 యదా॑యత్రే అధి॒ గాయ॑త్రమాహి॒తం త్రైష్ఠ్వి॑భాద్వా త్రైష్ఠ్వి॒భం ని॒రత॑క్షత ।
 యద్వా॑ జగ॒జ్జగ॑త్యాహి॒తం ప॒దం య ఇ॒తద్వి॑దుస్తే అమృ॒తత్వ॑మానశుః ॥ 23
 గాయ॑త్రేణ ప్రతి॒ మిమీ॑తే అ॒ర్క-మ॒ర్కేణ॑ సామ త్రైష్ఠ్వి॒భేన॑ వాకమ్ ।
 వాకే॑న వాకం ద్వి॒పదా॑ చతు॒ష్పదా॑ ఒక్ష॒రేణ॑ మిమతే సప్త వాణీః ॥ 24
 జగ॑తా సిన్ధుం ది॒వ్యస్త॑భాయ-ద్ర॒థంత॑రే సూ॒ర్యం ప॑ర్యపశ్యత్ ।
 గాయ॑త్రస్య స॒మిధ॑స్తి॒స్ర ఆహు॑-స్తతో మహ్నీ ప్ర రి॒రిచే॑ మహి॒త్వా ॥ 25[18]

ఉప॑ హ్వయే సు॒దుఘాం॑ ధే॒నుమే॑తాం సు॒హస్తో॑ గో॒ధుగు॑త దో॒హదే॑నామ్ ।
 త్రేష్ఠం॑ స॒వం స॒వితా॑ సావి॒షన్తో॑ ఒభీ॒ద్ధో ఘ॑ర్మస్తదు పు ప్ర వో॒చమ్ ॥ 26
 హి॒జ్మృణ్వి॑తీ వసు॒పత్నీ॑ వసూ॒నాం వ॒తన॑మిచ్చస్తీ మన॒సాభ్యా॑గాత్ ।
 దు॒హామ॑శ్వి॒భ్యాం పయో॑ అ॒ఘ్ని॒యం సా వ॑ర్ధతాం మహా॒తే సౌభ॑గాయ ॥ 27
 గౌర॑మీమేదను వ॒తనం॑ మి॒షన్తం॑ మూ॒ర్ధాన్తం॑ హి॒జ్మకృ॑ణోన్మాత॒వా ఉ ।
 సృ॒క్వాణం॑ ఘ॒ర్మమ॑భి వావశా॒నా మి॒మాతి॑ మూ॒యుం పయ॑తే పయో॒భిః ॥ 28
 అయం॑ స శి॒క్ష్యే యే॑న గౌర॒భీవృ॑తా మి॒మాతి॑ మూ॒యుం ధ్వ॑సనావధి శ్రీ॒తా ।
 సా చి॒త్తిభి॑ర్ని హి చ॒కార॑ మ॒ర్త్యం వి॒ద్యుద్భవ॑న్తీ ప్రతి వ॒వ్రిమో॑హత ॥ 29

- అ॒న॒చ్ఛ॒యే తు॒రగా॑తు జీ॒వ-మే॑జ॒ద్ధ్రు॒వం మ॒ధ్య ఆ ప॒స్యా॑నామ్ ।
జీ॒వో మృ॑తస్య చ॒రతి॑ స్వ॒ధాభి॑-ర॒మర్త్యో మ॒ర్త్యేనా॑ స॒యోనిః॑ ॥ 30[19]
- అప॑శ్యం గో॒పామ॑నిప॒ద్యమా॑న-మా చ॒ పరా॑ చ ప॒థిభి॑శ్చ॒రన్తమ్ ।
స స॒ద్ధిః స॑ వి॒షాచీ॑ర్వసా॒న ఆ వ॑రీ॒వర్తి॑ భు॒వనే॑ష్వ॒న్తః ॥ 31
- య॒ ఈం చ॒కార॑ స సో అ॒స్య వే॒ద య॒ ఈం ద॒దర్తు॑ హి॒రుగి॑న్ను త॒స్మాత్ ।
స మా॑తు॒ర్యోనా॑ ప॒రివీ॑తో అ॒న్త-ర్భ॑హు॒వ్రజా॑ ని॒ర్మతి॑మా వి॒వేశ॑ ॥ 32
- ద్యౌ॒ర్మే పి॒తా జ॒నితా॑ నాభి॒రత్ర॑ బ॒స్థుర్మే మా॑తా పృ॒థివీ॑ మ॒హీయ॑మ్ ।
ఉ॒త్తాన॑యో॒శ్చమ్యో॒ ౩ ర్యోని॑ర॒న్త-ర॑త్రా పి॒తా దు॑హి॒తుర్గ॑ర్భ॒మాధా॑త్ ॥ 33
- పు॒చ్ఛామి॑ త్వా ప॒రమ॑న్తం పృ॒థివ్యాః పు॒చ్ఛామి॑ య॒త్ర భు॑వ॒నస్య॑ నాభిః ।
పు॒చ్ఛామి॑ త్వా వృ॒ష్ణో అ॑శ్వ॒స్య రే॑తః పు॒చ్ఛామి॑ వా॒చః ప॑ర॒మం వ్యో॑మ ॥ 34
- ఇ॒యం వే॒దిః ప॑రో అ॒న్తః పృ॒థివ్యా॑ అ॒యం య॒జ్ఞో భు॑వ॒నస్య॑ నాభిః ।
అ॒యం సో॒మో వృ॒ష్ణో అ॑శ్వ॒స్య రే॑తో బ్ర॒హ్మాయం॑ వా॒చః ప॑ర॒మం వ్యో॑మ ॥ 35[20]
- స॒ప్తార్ధ॑గ॒ర్భా భు॑వ॒నస్య॑ రే॒తో వి॒ష్ణోస్త్వి॒ష్ణన్తి॑ ప్ర॒దిశా॑ వి॒ధర్మ॑ణి ।
తే ధీ॑తిభి॒ర్మన॑సా తే వి॒ప్రశ్చి॑తః ప॒రిభు॑వః ప॒రి భ॑వ॒న్తి వి॒శ్వతః॑ ॥ 36
- స వి॒ జానా॑మి యది॒వేద॑మస్మి॒ నిణ్యః॑ సంస॒ద్ధో మ॑నసా చ॒రామి॑ ।
య॒దా మా॑గ॒న్నధ॑మ॒జా ఋ॒తస్యా॑-ది॒ద్వాచో॑ అ॒శ్నువే॑ భా॒గమ॑స్యాః ॥ 37
- అ॒పాజ్ ప్రా॑జే॒తి స్వ॒ధయా॑ గృ॒భీతో॑ ౭॒మర్త్యో మ॒ర్త్యేనా॑ స॒యోనిః॑ ।
తా శ॑శ్వ॒న్తా వి॒షూచీ॑నా వి॒యన్తా॑ న్య॒న్యం చి॑క్యూ॒ర్ను ని చి॑క్యూ॒రన్యమ్॑ ॥ 38
- ఋ॒చో అ॒క్షరే॑ ప॒రమే॑ వ్యో॒మ-న్యస్మి॑వై॒వా అ॒ధి వి॑శ్వే ని॒షేదుః॑ ।
య॒స్తన్న॑ వే॒ద కి॑మృ॒చా క॑రి॒ష్యతి॑ య॒ ఇ॒తద్వి॒దుస్త॑ ఇ॒మే స॑మా॒సతే॑ ॥ 39

- సూ॒య॒వ॒సా॒ద్భగ॑వ॒తీ॒ హి భూ॑యా అ॒థో వ॒యం భ॑గవ॒న్తః స్యా॑మ ।
 అ॒ద్ధి తృ॑ణ॒మఘ్నే॑ వి॒శ్వదా॑నీం పి॒బ శు॒ద్ధము॑ద॒కమా॑చ॒రన్తీ॑ ॥ 40[21]
- గౌ॒రీర్మి॑మాయ స॒లలా॑ని తక్ష-త్యే॒కప॑దీ ద్వి॒పదీ॑ సా చతు॒ష్పదీ॑ ।
 అ॒ష్టాప॑దీ నవపదీ బభూ॒వుషీ॑ స॒హస్రా॑క్షరా ప॒రమే॑ వ్యో॒మన్ ॥ 41
- తస్యాః॑ స॒ముద్రా॑ అ॒ధి వి క్ష॑రన్తి తే॒న జీ॑వన్తి ప్ర॒దిశ॑శ్చ॒తస్రః॑ ।
 తతః॑ క్ష॒రత్య॑క్ష॒రం తద్వి॑శ్వముప జీ॒వతి ॥ 42
- శ॒కమ॑యం ధూ॒మమూ॑రాదపశ్యం వి॒షూవ॑తా ప॒ర ఏ॒నావ॑రేణ ।
 ఉ॒క్షాణం॑ పృశ్ని॒మప॑చ॒న్త వీ॒రా-సా॑ని ధ॒ర్మాణి॑ ప్ర॒థమా॑న్యాసన్ ॥ 43
- త్రయః॑ కే॒శిన॑ ఋతు॒థా వి చక్ష॑తే సంవత్స॒రే వప॑త ఏ॒క ఏషా॑మ్ ।
 వి॒శ్వమే॑కో అ॒భి చ॑ష్టే శ॒చీభి॑-ర్దాజి॒రేక॑స్య దదృశే॒ స రూ॑పమ్ ॥ 44
- చ॒త్వారి॑ వాక్ప॒రిమి॑తా ప॒దాని॑ తాని॒ విదు॑ర్బ్రాహ్మ॒ణా యే మ॑నీ॒షిణః॑ ।
 గు॒హా త్రీ॑ణి నిహితా నే॒జ్యయ॑న్తి తు॒రీయం॑ వాచో మ॒నుష్యా॑ వదన్తి ॥ 45
- ఇ॒న్ద్రం మి॒త్రం వరు॑ణమగ్ని॒మాహు॑-రథో ది॒వ్యః స సు॑ప॒ర్ణో గ॒రుత్మా॑న్ ।
 ఏ॒కం సద్వి॑ప్రా బహు॒థా వద॑-న్త్యగ్నిం య॒మం మా॑త॒రిశ్వా॑నమాహుః ॥ 46[22]
- కృ॒ష్ణం ని॒యానం హ॑రయః సు॒ప॒ర్ణా అ॒పో వసా॑నా ది॒వము॑త్ప॒తన్తి ।
 త ఆ॑వ॒వృ॒త్రన్స॑దనాదృతస్యా-ది॒ద్భుతే॑న పృథి॒వీ వృ॑ద్యతే ॥ 47
- ద్వాద॑శ ప్ర॒థయ॑శ్చక్రమే॒కం త్రీ॑ణి నభ్యాని క ఉ తచ్చి॒కేత ।
 తస్మిన్ త్నా॒కం త్రి॑శతా న శ॒ఙ్కవో॑ ౭ర్పితాః పృష్టి॒ర్న చలా॑చలాసః ॥ 48
- యస్తే॑ స్తనః శశ॒యో యో మ॑యోభూ-ర్యే॒న వి॑శ్వా పుష్ప॒సి వా॑ర్యాణి ।
 యో ర॑త్న॒థా వసు॑వి ద్యః సుద॒త్రః సర॑స్వతి తమి॒హ ధా॑తవే కః ॥ 49

యజ్ఞే॑న॒ యజ్ఞమ॑యజన్త దే॒వా-స్తా॑ని ధ॒ర్మాణి॑ ప్రథ॒మాన్యాసన్॑ ।
 తే॒ హా నా॑కం మహి॒మానః॑ సచన్త॒ యత్ర॑ పూ॒ర్వే సా॑ధ్యాః సన్తి దే॒వాః ॥ 50

సమా॑నమే॒తదు॑దక-ముచ్చై॒త్యవ॑ చాహ॒భిః ।
 భూ॑మిం ప॒ర్షన్యా॑ జిన్వన్తి॒ దివం॑ జిన్వన్త్యగ్న॒యః ॥ 51

ది॒వ్యం సు॑ప్తర్ణం వా॒యసం॑ బృహ॒న్త-మపాం॑ గర్భం దర్శ॒తమోష॑ధీనామ్ ।
 అ॒భీష్త॑తో వృ॒ష్టిభి॑స్త్వర్ప॒యన్తం॑ స॒రస్వ॑న్తమవ॒సే జోహ॑వీమి ॥ 52[23]

(165) [త్రయోవింశో ౭నువాకః ॥ సూ. 165-179]

కయాశుభేతి పఞ్చదశర్షస్య సూక్తస్య తృతీయాద్యయుగ్మచామేకాదశీవర్ణానాం మరుతః
 త్రయోదశ్యాదితిసృణామగస్త్యః శిష్టానామిష్టఋషిః సర్వసూక్తస్య మరుత్వా నిన్దోదేవతా త్రిష్టప్పస్త్యః ।

కయా॑ శుభా సవ॑యస్యః సనీ॒ళాః సమా॑న్యా మరు॒తః సం మి॑మిక్షుః ।
 కయా॑ మ॒తీ కు॒త్ర ఏ॒తాస॑ ఏ॒తే ౭॒ర్పన్తి॑ శుప్తుం వృ॒షణో॑ వసూ॒యా ॥ 1

కస్య॑ బ్ర॒హ్మోణి॑ జుజుషు॒ర్యువా॑నః కో అ॒ధ్వరే॑ మరు॒త ఆ వ॑వర్త ।
 శ్యే॒నాఽ ఇ॒వ ధ్ర॑జతో అ॒న్తరి॑క్షే కే॒న మ॒హా మ॑ససా రీ॒రమా॑మ ॥ 2

కు॒తస్త॑స్వమి॒న్ద్ర మా॑హి॒నః స-న్నే॑కో యాసి సత్ప॒తే కిం త॑ ఇ॒త్థా ।
 సం పృ॑చ్ఛసే సమ॒రాణః॑ శుభా॒నై-ర్వోచే॑స్త్వన్నో హరి॒వో య॑తే అ॒స్మే ॥ 3

బ్ర॒హ్మోణి॑ మే మ॒తయః॑ శం సు॒తాసః॑ శుష్మ॒ ఇయ॑ర్తి ప్రభృ॒తో మే అ॑ద్రిః ।
 ఆ శా॑సతే ప్రతి హ॒ర్యన్త్య॑క్లే-మా హ॒రీ వహ॑తస్తా నో అచ్చ ॥ 4

అతో॑ వ॒యమ॑న్తమేభి॒ర్యజ్ఞా॑నాః స్వ॒క్షత్రే॑భి॒స్త్వన్వ॑ర్షః శుష్మ॒మానాః॑ ।
 మహో॑భి॒రేతాఽ ఉ॑ప యుజ్మ॒హే ని॒ష్-స్ర॑ స్వ॒ధామ॑ను హి నో బ॒భూథ॑ ॥ 5[24]

క్వ॒ర్షిన్యా॑ వో మరు॒తః స్వ॒ధాసీ॑-ద్యన్మామే॒కం స॒మధ॑తాహిహ॒త్యే ।
 అ॒హం హ్యౌర్షి॑ గ్ర॒న్తవి॑షస్తువి॒ష్టా-ని॒ష్శస్య॑ శత్రో॒రన॑మం వధ॒స్మై ॥ 6

భూరి॑ చకర్థ॑ యుజ్యేభి॑రస్మే॑ స॒మానేభి॑ర్వృషభ॑ పౌంస్యేభిః॑ ।	
భూరి॑ణి॒ హి కృ॑ణవా॒మా శవి॑ష్టే-స్త్ర॒ క్రత్వా॑ మరుతో॒ యద్వశా॑మ ॥	7
వధీం॑ వృత్రం॑ మరుత ఇన్ద్రియే॑ణ॒ స్వేన॑ భామే॒న తవి॑షో బభూవాన్ ।	
అహ॑మేతా మనవే॑ విశ్వశ్శ॒న్ధాః సు॒గా అప॑శ్చకర్త॒ వజ్ర॑బాహుః ॥	8
అను॑త్తమా॒ తే మఘ॑వ॒న్నకి॑ర్ను॒ న త్వావా॑ అస్తి దే॒వతా॑ విదా॒నః ।	
న జాయ॑మాన్ న శతే॒ న జాతో॑ యాని॑ కరి॒ష్యా కృ॑ణుహి ప్రవృ॒ద్ధ ॥	9
ఏక॑స్య చిన్మే॒ విభ్వం॑ స్తోజ్జో॒ యా సు దధృ॑ష్యాన్మృ॒ణవై మనీ॑షా ।	
అహం॑ హ్యుర్గ్రో మరుతో॒ విదా॑న్ యాని॑ చ్యవమిన్ద్ర ఇదీ॑శ ఏషామ్ ॥	10[25]
అమ॑న్దన్మా మరుతః॒ స్తోమో॑ అత్ర॒ యన్మే॑ నరః శ్రు॒త్యం బ్రహ్మ॑ చక్ర ।	
ఇన్ద్రా॑య వృష్టే॒ సుమ॑ఖాయ॒ మహ్యం॑ సఖ్యే॒ సఖాయ॑స్తన్వే॒ తనూ॑భిః ॥	11
ఏవేదే॑తే ప్రతి॒ మా రోచ॑మానా॒ అనే॑ద్యః శ్రవ॒ ఏషో దధా॑నాః ।	
సంచ॑క్ష్వా మరుతశ్శ॒న్ద్రవ॑ర్ణా॒ అచ్ఛా॑న్త మే చ్చదయా॒థా చ నూ॑నమ్ ॥	12
కో స్వత్ర॑ మరుతో॒ మామహే॑ వః ప్ర॒ యాత॑స్ సఖీ॒రచ్ఛా॑ సఖాయః ।	
మన్మా॑ని చిత్రా అపి॒వ్రాత॑యన్త॒ ఏషాం॑ భూత॒ నవే॑దా మ బుతానామ్ ॥	13
ఆ యద్భు॑వస్యాద్భువసే॒ న కారు॑-రస్మాఇచ్చక్రే॒ మాన్య॑స్య మేధా ।	
ఓ ఘ॑ వర్త మరుతో॒ విప్ర॑మచ్ఛే-మా బ్రహ్మో॒ణి జరి॒తా వో అర్చ॑త్ ॥	14
ఏష॑ వః స్తోమో॒ మరుత॑ ఇయం గీ-ర్మాన్దార్య॑స్య మాన్య॑స్య కారోః ।	
ఏషా॑ యాసీష్ట॒ తన్వే॑ వయాం॒ విద్యా॑మేషం వృజ॒నం జీ॑రదానుమ్ ॥	15[26]

ఇతి ద్వితీయాష్టకే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

॥ ఏకాదశాధ్యాయే వర్గాః 26 సూక్తాని 8 ఋచః 132 ॥

॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥

[చతుర్థో ౭ ధ్యాయః ॥ వ. 1-29]

(166)

తన్నువోచామేతి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో మరుతో జగత్యంత్యే ద్వే త్రిష్టుభౌ ।
 తన్ను వోచామ రభసాయ జన్మనే పూర్వం మహిత్వం వృషభస్య కేతవే ।
 ఐధేవ యామన్మరుతస్తువిష్యణో యుధేవ శక్రాస్తవిషాణి కర్తన ॥ 1
 నిత్యం న సూనుం మధు బిభ్రత ఉప క్రీశన్తి క్రీతా విదధేషు ఘృష్యయః ।
 నక్షన్తి రుద్రా అవసా నమస్వినం న మర్ధన్తి స్వతవసో హవిష్కృతమ్ ॥ 2
 యస్మా ఊమాసో అమృతా అరాసత రాయస్పోషం చ హవిషా దద్రాశుషే ।
 ఉక్షన్త్యస్త్రై మరుతో హితా ఇవ పురూ రజాన్సి పయసా మయోభువః ॥ 3
 ఆ యే రజాన్సి తవిషీ భిరవ్యత ప్ర వ ఏవాసః స్వయతాసో అధ్రజన్ ।
 భయన్తే విశ్వా భవనాని హర్మ్యా చిత్రో వో యామః ప్రయతాస్త్వస్త్రిషు ॥ 4
 యత్వేషయామా నదయన్త పర్వతా-న్తివో వా పృష్ఠం నర్యా అచుచ్యవః ।
 విశ్వో వో అజ్మన్భయతే వనస్పతీ రథీయన్తీవ ప్ర జిహీత ఓషధిః ॥ 5[1]
 యూయం న ఉగ్రా మరుతః సుచేతునా ౭రిష్టగ్రామాః సుమతిం పిపర్తన ।
 యత్రా వో ద్విద్యుద్రదతి క్రివిర్దతీ రిణాతి ప్రశ్వః సుధితేవ బర్హణా ॥ 6
 ప్ర స్కమ్భదేష్టా అనవభ్రరాధసో ౭లాత్రణాసో విదధేషు సుష్టుతాః ।
 అర్చన్త్యర్కం మదిరస్య పీతయే విదుర్వీరస్య ప్రథమాని పౌన్యా ॥ 7
 శతభుజిభిస్తమభిహ్రాతేరఘా-త్పార్శ్వే రక్షతా మరుతో యమావత ।
 జనం యముగ్రాస్తవసో విరప్పిః పాథనా శంసా త్తనయస్య పృష్టిషు ॥ 8
 విశ్వాని భద్రా మరుతో రథేషు వో మిథస్పృధ్యేవ తవిషాణ్యాహితా ।
 అంసేష్వా వః ప్రపథేషు ఖాదయో ౭క్షో వశ్యక్రా స్తమయా వి వావృతే ॥ 9

భూరీ॑ణి భ॑ద్రా న॑ర్యేషు బా॑హుషు వ॑క్షఃసు రు॒క్మా ర॑భసా సో॑ అ॒జ్ఞయః॑ ।
 అం॑సే॒ష్యేతాః॑ ప॒విష॑ క్షురా అధి॑ వయో న ప॒క్షాస్వ॑ను శ్రియో॑ ధిరే ॥ 10[2]

మహా॑న్తో మ॒హ్నో వి॒భోవో॑ఽవిభూతయో దూ॑రేదృశో యే ది॒వ్యా ఇ॒వ స్తృ॒భిః ।
 మ॒న్ద్రాః సు॒జిహ్వోః॑ స్వ॒రితార॑ ఆస॒భిః సం॑మిశ్నా ఇన్ద్రో మ॒రుతః॑ ప॒రిష్ఠ॑భః ॥ 11

తద్యః॑ సుజాతా మ॒రుతో మ॑హిత్వనం దీ॒ర్ఘం వో దా॑త్రమదితేరివ వ్రతమ్ ।
 ఇన్ద్ర॑శ్చన త్యజ॒సా వి ప్రూ॑ణాతి త-జ్జనా॑య యస్మై సు॒కృతే॑ అ॒రాధ్యమ్ ॥ 12

తద్యో॑ జామిత్వం మ॒రుతః॑ పరే॑ యుగే పు॒రా య॑చ్ఛంసమమృతాస ఆవత ।
 అయా॑ ధియా మనవే శ్రు॒ష్టిమా॑వ్యా సాకం నరో ద॒ంసనై॑రా చికిత్రిరే ॥ 13

యేన॑ దీ॒ర్ఘం మ॒రుతః॑ శూశ॒వామ యు॑ష్మాకేన ప॒రిణ॑సా తురాసః ।
 ఆ య॑త్తతన స్వ॒జనే॑ జనాస ఏ॒భిర్వజ్జే॑భిస్తద॒భీష్టి॑మశ్యామ్ ॥ 14

ఏష॑ వః సోమో మ॒రుత ఇ॒యం గీ-॑రాన్దార్యస్య మా॒న్యస్య॑ క్రా॒రోః ।
 ఏషా॑ యాసీష్ట తన్వే॑ వయాం వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 15[3]

(167)

సహస్రంత ఇత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో మరుత ఆద్యాయా ఇన్ద్రస్తిష్ఠుమ్ ।

సహస్రం॑ త ఇన్ద్రో॑తయో నః సహస్ర॑మిషో హరివో గూ॒ర్తత॑మాః ।
 సహస్రం॑ రాయో మాద్ర॒యధ్యై సహ॑సి॒ణ ఉప॑ నో యస్తు॒ వాజాః॑ ॥ 1

ఆ నో॑ఽవోభి॒ర్మరుతో॑ యాస్త॒వచ్చా జ్యేష్ఠే॑భిర్వా బృహ॒ద్దైవైః సు॒మాయాః॑ ।
 అధ॑ యదే॒షాం ని॒యుతః॑ ప॒రమాః॑ స॒ముద్ర॑స్య చిద్ద॒నయ॑స్త ప్రారే ॥ 2

మి॒మ్యక్ష॑ యేషు సుధి॑తా ఫృ॒తాచీ॑ హి॒రణ్య॑నిర్ణిగుప॒రా న ఋ॑ష్టిః ।
 గు॒హో చ॑రన్తీ మను॑షో న యోషా॑ స॒భావతీ॑ విద॒ధ్యేవ॑ సం వాక్ ॥ 3

- పరా శుభ్రా అయాసో యవ్యా సాధారణ్యేప మరుతో మిమిక్షుః ।
 న రోదసీ అప సుదన్త ఫోరా జుషన్త వృధం సఖ్యాయ దేవాః ॥ 4
- జోషద్యదీమసుర్యా సచద్యై విషితస్తుకా రోదసీ నృమణాః ।
 ఆ సూర్యేవ విధతో రథం గా-త్వేషప్రతీకా సభసో నేత్యా ॥ 5[4]
- ఆస్థాపయన్త యువతిం యువానః శుభే నిమిశ్లాం విదధేషు ప్రజామ్ ।
 అర్కో యద్వో మరుతో హవిష్మా-న్గాయద్రాధం సుతసోమో దువస్యన్ ॥ 6
- ప్ర తం ఏవక్తి వక్త్రో య ఏషాం మరుతాం మహిమా సత్యో అస్తి ।
 సచా యదీం వృషమణా అహంయుః స్థిరా చిజ్జనీర్వహతే సుభాగాః ॥ 7
- పాస్తి మిత్రావరుణావద్యా-చ్ఛయత ఈమర్వమో అప్రశస్తాన్ ।
 ఉత చ్యవన్తే అచ్యుతా ధ్రువాణి వావృధ ఈం మరుతో దాతివారః ॥ 8
- సహీ ను వో మరుతో అన్త్యస్మే ఆరాత్వాచ్ఛిచ్ఛవసో అన్తమాపుః ।
 తే ధృష్ణనా శవసా శూశువాంసో ఽర్హో న ద్వేషో ధృషతా పరి ష్ఠః ॥ 9
- వయమద్యేన్ద్రస్య ప్రేష్టా వయం శ్వో వోచేమహి సమర్యే ।
 వయం పురా మహి చ నో అను ద్యూ-న్తన్న ఋభుక్షా నరామను ష్యోత్ ॥ 10
- ఏష వః స్తోమో మరుత ఇయం గీ-ర్మాన్దార్యస్య మాన్యస్య క్రారోః ।
 ఏషా యాసీష్ఠ తన్వే వయాం విద్యామేషం వృజనం జీరదాసుమ్ ॥ 11[5]

(168)

యజ్జయజ్జేతి దశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో మరుతో జగతీ అన్త్యాస్తిప్ర స్త్రిష్ఠుభః ।

- యజ్జాయజ్జా వః సమనా తుతుర్వణి-ర్దియంధియం వో దేవయా ఉ దధిధ్వే ।
 ఆ వో ఽర్వాచః సువితాయ రోదస్యో-ర్మహే వవృత్యామవసే సువృక్తిభిః ॥ 1

వ॒వ్రా॒సో న యే స్వ॑జాః స్వ॑తవ॒స ఇ॒షం స్వ॑రభి॒జాయ॑న్త ధూ॒తయః॑ ।
 స॒హస్రి॑యా॒సో అ॒పాం నో॑ర్మయ॒ ఆసా॑ గా॒వో వ॑న్ద్వా॒సో నో॑క్షణః ॥ 2
 సో॒మా॒సో న యే సు॒తాస్తృ॒ప్తాంశ॑వో హృ॒త్సు పీ॒తాసో॑ దు॒వసో॑ నా॒సతే॑ ।
 ఐషా॑మం॒సేషు॑ ర॒మ్భిణీ॑వ రా॒రభే॑ హ॒స్సేషు॑ ఖాది॒శ్చ కృ॒తిశ్చ॑ సం ద॒ధే ॥ 3
 అ॒వ స్వ॑యు॒క్తా ది॒వ ఆ వృ॑థా॒ యయు॑-ర॒మర్త్యాః॑ క॒శయా॑ చోద॒త త్మనా॑ ।
 అ॒రేణ॑వ॒స్తువి॒జాతా॑ అ॒చుచ్య॑వ-ర్ష॒ణ్ణాని॑ చి॒న్తరు॑తో॒ భ్రాజ॑దృ॒ష్టయః॑ ॥ 4
 కో వో॑ ॒ఽన్తర్మ॑రు॒త ఋ॒ష్టివి॒ద్యతో॑ రే॒జతి॑ త్మనా॒ హన్వే॑వ జి॒హ్వయా॑ ।
 ధ॒స్వచ్యు॑త ఇ॒షాం న యా॑మని పు॒రుప్రై॒షా అహ॑న్వో॒3 నైత॑శః ॥ 5[6]

క్వ॑ స్వి॒దస్య॑ ర॒జసో॑ మ॒హస్ప॑రం క్వా॒వరం॑ మ॒రుతో॑ యస్మి॒న్నాయ॑య ।
 య॒చ్ఛావ॑యథ వి॒ధురే॑వ సంహి॒తం వ్య॑ద్రి॒ణా ప॑తథ త్వే॒షమ॑ర్ణ॒వమ్ ॥ 6
 సా॒తిర్న॑వో ॒ఽమవ॑తీ స్వ॒ర్వతీ॑ త్వే॒షా వి॒పాకా॑ మ॒రుతః॑ పిపి॒ష్వతీ॑ ।
 భ॒ద్రా వో॑ రా॒తిః పృ॑ణతో న దక్షి॒ణా పృ॑థు॒జ్రయా॑ అ॒సుర్యే॑వ జ॒జ్ఞతీ॑ ॥ 7
 ప్ర॒తి షో॑భన్తి సి॒న్ధవః॑ ప॒విభ్యో॑ యద॒భియాం॑ వాచ॒ముదీ॑రయన్తి ।
 అ॒వ స్మ॑యన్త వి॒ద్యుతః॑ పృ॒థివ్యాం॑ యదీ॒ ఘృ॑తం మ॒రుతః॑ ప్ర॒ష్టువ॑న్తి ॥ 8
 అ॒సూత॑ పృ॒శ్నిర్మ॑హతే ర॒ణాయ॑ త్వే॒షమ॑యా॒సాం మ॒రుతా॑మనీ॒కమ్ ।
 తే స॑ప్సు॒రాసో॑ ॒ఽజన॑యన్తా॒భ్వ-మా॑ది॒త్స్వధా॑మి॒షిరాం॑ ప॒ర్యప॑శ్యన్ ॥ 9
 ఏ॒ష వః॑ సో॒మో మ॒రుత॑ ఇ॒యం గీ-రా॑న్ద్రా॒ర్యస్య॑ మా॒న్యస్య॑ కారోః ।
 ఏషా॑ యా॒సీష్ట॑ త॒న్వే వ॒యాం వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 10[7]

(169)

మహాశ్విదిత్యుష్టర్షస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యుశ్చస్త్రస్త్రిష్టమ్ ద్వితీయా విరాట్ ।

- మహాశ్చిత్వమింద్ర యత ఏతా-న్మహాశ్చిదసి త్యజసో వరూతా ।
 స నో వేధో మరుతాం చికిత్వాన్ త్సుమ్నా వనుష్వ తవ హి ప్రేష్టా ॥ 1
- అయుజ్రన్త ఇన్ద్ర విశ్వకృష్ణీ-ర్విదానాసో నిష్ఠిధో మర్త్యత్రా ।
 మరుతాం పృత్సుతిర్వాసమానా స్వర్మీక్షస్య ప్రధనస్య సాతౌ ॥ 2
- అమ్య క్నా త ఇన్ద్ర ఋష్టిరస్మే సనేమ్యభ్యం మరుతో జునన్తి ।
 అగ్నిశ్చిద్ధి స్మాతనే శుశుక్వా-నావో న ద్వీపం దధతి ప్రయాంసి ॥ 3
- త్వం తూ న ఇన్ద్ర తం రయిం దా ఓజిష్టయా దక్షిణయేవ రాతిమ్ ।
 సుతశ్చ యాస్తే చకనన్త వాయోః స్తనం న మధ్యః పీపయన్త వాజైః ॥ 4
- త్వే రాయ ఇన్ద్ర తోశతమాః ప్రణేతారః కస్య చిదృతాయోః ।
 తేషు ణో మరుతో మృశయన్తు యే స్మా పురా గాతూయన్తివ దేవాః ॥ 5[8]
- ప్రతి ప్ర యాహీన్ద్ర మీక్షుషో నృ-న్మహాః పార్థివే సదనే యతస్వ ।
 అధ యదేషాం పృథుబుధ్వాస ఏతా-స్తీర్థే నార్యః పౌంస్యాని తస్సుః ॥ 6
- ప్రతి ఘోరాణామేతానామయాసాం మరుతాం శృణ్వ ఆయతాముపభిః ।
 యే మర్త్యం పృతనాయన్తమూమై-ర్పణావానం న పతయన్త సర్థైః ॥ 7
- త్వం మానేభ్య ఇన్ద్ర విశ్వజన్యా రదా మరుద్భిః శురుధో గో అగ్రాః ।
 స్తవానేభిః స్తవసే దేవ దేవై-ర్విద్యామేషం వృజసం జీరదాసుమ్ ॥ 8[9]

(170)

ననూనమితి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్య ప్రథమ తృతీయా చతుర్థానామృచామిన్దోఽగస్త్యో ద్వితీయ
 పఞ్చమ్యోరగస్త్యఋషిరిన్దోదేవతా ఆద్యాబృహతీ తతస్తిన్దోఽనుష్ఠభోన్త్యా త్రిష్ఠమ్ ।

- స నూనమస్తి నో శ్వః కస్త ద్వేద యదద్భుతమ్ ।
 అన్యస్య చిత్తమభి సంచరేణ్య-ముతాధీతం వి నశ్యతి ॥ 1

కిం స ఇన్ద జిఘాంససి భ్రాతరో మరుతస్తవ ।
 తేభిః కల్పస్వ సాధుయా మా నః సమరణే వధీః ॥ 2

కిం నో భ్రాతరగస్త్య సఖా సన్నతి మన్యసే ।
 విద్యాహి తే యథా మనో ఽస్మభ్యమిన్న దిత్ససి ॥ 3

అరం కృణ్వన్తు వేదీం సమగ్నిమిన్దతాం పురః ।
 తత్రామృతస్య చేతనం యజ్ఞం తే తనవావహై ॥ 4

త్వమీశిషే వసుపతే వసూనాం త్వం మిత్రాణాం మిత్రపతే ధేష్ఠః ।
 ఇన్ద త్వం మరుద్భిః సం వదస్వా-ధ ప్రాశాన ఋతుథా హవీంషి ॥ 5[10]

(171)

ప్రతివ ఇతి షడృచస్య సూక్తస్యా ఽగస్త్యో మరుతః అన్త్యానాంచతస్పణాం మరుత్వానిన్ద స్త్రిష్టమ్ ।

ప్రతి వ ఏనా నమసాహమేమి సూక్తేన భిక్షే సుమతిం తురాణామ్ ।
 రరాణతా మరుతో వేద్యాభి-ర్ని హేళో ధత్త వి ముచధ్వమశ్వాన్ ॥ 1

ఏష వః స్తోమో మరుతో నమస్వా-న్స్తృదా తప్తో మనసా ధాయి దేవాః ।
 ఉపేమా యాత మనసా జుషాణా యూయం హి ష్టా నమస ఇద్వృధాసః ॥ 2

స్తుతాసో నో మరుతో మృశయన్తూ-త స్తుతో ముఘవౌ శంభవిష్ఠః ।
 ఊర్ధ్వా నః సన్తు కోమ్యా వనా-న్యహాని విశ్వా మరుతో జిగీషా ॥ 3

అస్మాదహం తవిషాదీషమాణ ఇన్దా ద్భియా మరుతో రేజమానః ।
 యుష్మభ్యం హవ్యా నిశితాన్యాస-న్తాన్యారే చకృమా మృశతా నః ॥ 4

యేన మానాసశ్చితయన్త ఉస్రా వృష్టిషు శవసా శశ్వతీనామ్ ।
 స నో మరుద్భిర్వృషభ శ్రవో ధా ఉగ్ర ఉగ్రేభిః స్థవిరః సహోదాః ॥ 5

త్వం పాపీ॑స్త్ర సహీ॑యస్తో॑ నృ-స్థ॑వా మ॒రుద్భి॑రవయా॒తహే॑శాః ।
 సు॒ప్రకే॑తేభిః సా॒స॒హి॒ర్దధా॑నో వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 6[11]

(172)

చిత్రో॑వ ఇతి తృచస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యో మరుతో గాయత్రీ ।

చి॒త్రో వో॑ ౭ స్తు॒ యామ॑-శ్చి॒త్ర క్షాతీ॑ సు॒దాన॑వః । మ॒రుతో॑ అ॒హిభా॑నవః ॥ 1
 ఆ॒రే సా॑ వః సు॒దాన॑వో మ॒రుత॑ ఋ॒క్షాతీ॑ శ॒రుః । ఆ॒రే అ॒శ్మా య॑మస్య॒థ ॥ 2
 తృ॒ణస్త॑స్త్వ ను వి॒శః పరి॑ వృ॒జ్కు సు॒దాన॑వః । క్షా॒ర్ధ్వాన్నః॑ క॒ర్త జీ॒వసే॑ ॥ 3[12]

(173)

గాయత్రామేతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యఇన్ద్రస్తిష్ఠమ్ ।

గా॒య॒త్రామ॑ స॒భన్యం॑ యథా వే-ర॒చ్ఛామ॑ తద్వా॒వృధా॑నం స్వ॒ర్వత్ ।
 గా॒వో ధే॑న॒వో బ॒ర్హిష్ప॑ద॒బ్ధా ఆ య॑త్స॒ద్దానం॑ ది॒వ్యం వి॒వాసా॑న్ ॥ 1
 అ॒ర్చద్ర॑వ్ప॒షా వృ॑ష॒భిః స్వేదు॑హ॒వ్యై-ర్మృ॑గో నాశ్నో॒ అతి॑ య॒జ్ఞగు॑ర్యాత్ ।
 ప్ర మ॑న్త॒యుర్మనాం॑ గూ॒ర్త హో॑తా భ॒రతే॑ మ॒ర్యో మి॒థునా॑ య॒జత్రః॑ ॥ 2
 నక్ష॑దో॒తా పరి॑ స॒దృ మి॒తా య-స్థ॑ర్ ద్ధ॒ర్మమా॑ శ॒రదః॑ పృ॒థివ్యాః॑ ।
 క్ర॒న్తద॑శో॒ నయ॑మానో రు॒వధా॑-ర॒న్తర్దా॑తో స రో॒దసీ॑ చ॒రద్వాక్ ॥ 3
 తా క॒ర్మాష॑తరా॒స్మై ప్ర॑ చ్యోతా॒ని దే॒వయ॑న్తో భ॒రనే॑ ।
 జు॒జోష॑ది॒న్దో ద॒స్మవ॑ర్చా నా॒సత్వే॑వ సు॒గ్మ్యో రథే॑ష్వాః ॥ 4
 తము॑ష్టుపీ॒స్త్రం యో హా॑ స॒త్వా యః॑ శూ॒రో ము॑ఘ॒వా యో రథే॑ష్వాః ।
 ప్ర॒తీచ॑శ్చి ద్యోధి॒యాన్స్వ॑ష॒ణ్వా-న్స్వ॑వ్ర॒షశ్చి॑త్తమ॒సో వి॒హన్తా॑ ॥ 5[13]

- ప్ర యది॑త్థా మ॑హినా నృ॑భ్యో అ-స్వ॑రం రోద॑సీ క॒క్ష్యే॑తి నా॒స్మై ।
 సం వి॑వ్య ఇన్దో॑ వృజ॒నం న భూ॑మా భర్తి॑ స్వ॒ధావా॑ఽ ఓప॑శమి॒వ ద్యామ్ ॥ 6
- స॒మత్సు॑ త్వా శూ॒ర స॒తాము॑రాణం ప్ర॒పథి॑న్త॒మం పరి॑తంస॒యధ్యై॑ ।
 స॒జోష॑స ఇన్ద్రం మదే॑ క్షోణీః సూ॒రిం చి ద్యే॑ అను॒మద॑న్తి వా॒జైః ॥ 7
- ఏ॒వా హి తే॑ శం స॒వనా॑ స॒ముద్ర॑ ఆప్తో య॒త్య ఆసు॑ మద॒న్తి దే॒వీః ।
 వి॒శ్వా తే॑ అను॒ జోష్యా॑ భూ॒ద్ధాః సూ॒రీఽశ్చిద్యది॑ ధి॒షా వేషి॑ జనాన్ ॥ 8
- అసా॑మ య॒థా సు॒ఖాయ॑ ఏన స్వ॒భిష్టయో॑ న॒రాం న శం॑సైః ।
 అస॑ద్య॒థా న ఇన్దో॑ వ॒న్దనే॑ష్యా-స్తు॒రో న కర్తు॑ న॒యమా॑న ఉ॒క్థా ॥ 9
- వి॒ష్పర్ధ॑సో న॒రాం న శం॑సై-ర॒న్యాకా॑స॒దిన్దో వజ్ర॑హస్తః ।
 మి॒త్రాయు॑వో న పూ॒ర్పతి॑ం సుశి॒ష్టౌ మధ్యా॑యు॒వ ఉప॑ శిక్ష॒న్తి య॒జ్ఞైః ॥ 10[14]
- య॒జ్ఞో హి ష్టే॑న్దం కశ్చి॑ద్భ॒న్ద - ఇ॒ష్టహూ॑రాణశ్చి॒న్మసా॑ ప॒రియన్ ॥
 తీ॒ర్థే నా॑చ్ఛా తాతృ॒షాణమో॑కో దీ॒ర్ఘో న సి॒ద్ధమా॑ కృ॒ణోత్య॑ధ్వా ॥ 11
- మో షూ॑ణ ఇన్ద్రా॒త్ర పృ॑తు॒ దేవై-ర॑స్తి హి ష్మా తే శు॒ష్మిన్మ॒వయాః॑ ।
 మహా॑శ్చిద్య॒స్య మీ॑క్ష్ణ॒షో య॒వ్యా హావి॑ష్మతో మ॒రుతో॑ వ॒న్దతే॑ గీః ॥ 12
- ఏ॒ష స్తోమ॑ ఇన్ద్ర తు॒భ్యమ॑స్మే ఏ॒తేన॑ గా॒తుం హ॑రివో విదో నః ।
 ఆ నో॑ వవృ॒త్యాః సు॒వితా॑య దే॒వ వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑సుమ్ ॥ 13[15]

(174)

- త్వం॑రాజేతి దశ॒ర్షస్య॑ సూ॒క్తస్య॑ మైత్రా॒వరు॑ణి॒రగస్య॑ ఇన్ద్ర॒స్తిష్ఠమ్ ॥
 త్వం రా॑జే॒న్ద్ర యే చ దే॑వా రక్షా॒ న్యాన్తా॑హ్య॒సుర॑ త్వ॒మస్మాన్ ॥
 త్వం స॑త్ప॒తిర్మఘ॑వా న॒స్తరు॑త్ర-స్వం స॒త్యో వస॑వానః స॒హోదాః ॥ 1

- ద॒నో॑ వి॒శ ఇ॒న్ద్ర మృ॒ధ్రవా॑చః॒ స॒ప్త॑ య॒త్పు॒రః॒ శర్మ॑ శా॒రదీ॑ర్ధర్ధ్ ।
 ఋ॒ణో॑ర॒పో అ॒నవ॑ద్యా॒ర్ణా యూ॑నే॒ వృ॒త్రం పు॑రు॒కుత్సా॑య ర॒స్థిః ॥ 2
- అ॒జా వృ॑త ఇ॒న్ద్ర శూ॒రప॑త్నీ-ర్ధ్యాం చ॒ యేభిః॑ పు॒రుహూ॑త నూ॒నమ్ ।
 ర॒క్షో అ॒గ్నిమ॑శు॒షం తూ॒ర్వయా॑ణం సింహో॑ న ద॒మే అ॒పాంసి॑ వ॒స్తోః ॥ 3
- శే॒షన్ను॑ త ఇ॒న్ద్ర స॒స్మిన్యో॑నౌ ప్ర॒శస్త॑యే॒ పవీ॑రవ॒స్య మ॒హ్నీ ।
 సృ॒జద॑ర్ణాం॒స్యవ॑ య॒ద్యుధా॑ గా-స్తి॒ష్టధ్ధ॑రీ ధృ॒ష్టతా॑ మృ॒ష్ట వా॑జాన్ ॥ 4
- వ॒హా కు॑త్స॒మిన్ద్ర॑ య॒స్మిన్చా॑కన్ తూ॒స్యమ॑న్యూ॒ ఋజ్రా॑ వా॒తస్యా॑శ్వా ।
 ప్ర సూ॑ర॒శ్చక్రం॑ వృ॒హతా॑ద॒భీకే॑ ౭భి స్పృ॒ధో యా॑సి॒షద్య॑జ్జ॒బాహుః ॥ 5[16]
- జ॒ఘన్వాః ఇ॒న్ద్ర మి॒త్రేరూ॑-జ్జోచ్చీ॒దప్ర॑వృ॒ద్ధో హరి॑వో అ॒దాశూ॑న్ ।
 ప్ర యే ప॑శ్య॒న్నర్మ॑మ॒ణం స॒చాయో॑-స్త్వయా శూ॒ర్తా వ॑హమానా అ॒పత్య॑మ్ ॥ 6
- ర॒పత్క॑విరి॒న్ద్రార్క॑సా॒తౌ క్షాం దా॑సా॒యోప॑బ॒ర్హణీ॑ం కః ।
 క॒రత్తి॑స్రో మ॒ఘవా॑ దా॒నుచి॑త్రా ని దు॒రోణే॑ కు॒యవా॑చం మృ॒ధి శ్రే॑త్ ॥ 7
- స॒నా తా త ఇ॒న్ద్ర న॒వ్యా ఆ॒గుః స॒హో నభో॑వి॒రణా॑య పూ॒ర్వీః ।
 భి॒నత్పు॑రో న భి॒దో అదే॑వీ-ర్న॒నమో॑ వ॒ధరదే॑వ॒స్య పీ॑యోః ॥ 8
- త్వం ధు॑ని॒రిన్ద్ర॑ ధు॒నిమ॑తీ-ర్మ॒ణోర॑పః సీ॒రా న స్ర॑వ॒స్తిః ।
 ప్ర య॑త్స॒ముద్ర॑మతి శూ॒ర ప॑ర్షి పార॒యా తు॑ర్వశం యదుం॒ స్వస్తి ॥ 9
- త్వమ॑స్మాక॒మిన్ద్ర॑ వి॒శ్వధ॑ స్యా అ॒వృక॑త॒మో న॒రాం సృ॑ప్రాతా ।
 స నో॑ వి॒శ్వాసాం॑ స్పృ॒ధాం స॒హోదా॑ వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 10[17]

(175)

మత్స్యపాయాతి పద్మచస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యఇన్దో ౭నుష్టుప్ ఆద్యా స్కంధోగ్రీవా అన్త్యా త్రిష్టుప్ ।

మత్స్యపా॑యి తే॑ మహాః॑ పాత్ర॑స్యేవ హరి॑వో మత్స॑రో మదః॑ ।	
వృషా॑ తే॑ వృష్ణ॑ ఇన్దు-ర్వాజీ॑ సహస్ర॑సాతమః ॥	1
అ న॑స్తే గన్తు॑ మత్స॑రో వృషా॑ మదో॑ వరే॑ణ్యః ।	
సహా॑వాఽ ఇన్ద్ర॑ సాన॑సిః పృత॑నాషాళమ॑ర్త్యః ॥	2
త్వం॑ హి శూ॒రః సని॑తా చోద॑యో మను॑షో రథ॑మ్ ।	
సహా॑వాన్దస్య॑మవ్రత॑-మోషః॑ పాత్రం॑ న శోచి॑షా ॥	3
ముషా॑య సూ॒ర్యం కవే॑ చక్ర॑మీశాన॑ ఓజ॑సా ।	
వహా॑ శుష్ణా॑య వ॒ధం కుత్స॑ం వాత॑స్యాజ్యైః ॥	4
శుష్మి॑న్తమో॒ హి తే॑ మదో॑ ద్యుమ్ని॑న్తమ॒ ఉత॑ క్రతుః॑ ।	
వృత్ర॑ఘ్నా వ॑రివో॒విదా॑ మం॒సీష్టా॑ అశ్వ॑సాతమః ॥	5
యథా॑ పూ॒ర్వేభ్యో॑ జరి॒తృభ్య॑ ఇన్ద్ర॑ మయ॑ ఇవా॒పో న తృప్య॑తే బభూ॑థ ।	
తామను॑ త్వా ని॒విదం॑ జోహ॑వీమి వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జసం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥	6[18]

(176)

మత్సిన ఇతి షడ్వచస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్య ఇన్దో ౭నుష్టుబన్త్యాత్రిష్టమ్ ।

మత్స్యి॑ నో వ॑స్య ఇష్ట॑య ఇన్ద్ర॑మిన్దో వృషా॑ విశ ।	
ఋ॒షూయ॑మాణ ఇన్వ॑సి శత్రు॑మన్తి న వి॑న్దసి ॥	1
తస్మి॑న్నా వే॒శయా॑ గిరో॒ య ఏక॑శ్చర్షణీ॑నామ్ ।	
అను॑ స్వధా॒ యము॑ప్యతే॒ యవం॑ న చ॒ర్మష॑ద్వృషా॑ ॥	2
యస్య॑ విశ్వా॒ని హస్త॑యోః పఞ్చ॑ క్షి॒తీనాం॑ వసు॑ ।	
స్పాశ॑యస్వ॒ యో అస్త్రు॑ధ్రు-గ్నివ్యే॒వాశని॑ర్జహి ॥	3

అ॒సు॒న్వ॒న్తం॑ స॒మం॑ జ॒హి ద్రూ॒ణా॒శ॒ం యో న తే॑ మ॒యః॑ ।
 అ॒న్మ॒భ్యమ॑స్య వే॒ద॒నం ద॒ద్ధి సూ॒రిశ్చి॑దో॒హతే॑ ॥ 4
 ఆ॒వో య॑స్య ద్వి॒బర్ష॑సోః ॒ఽరే॒షు సా॒నుష॑గ॒సత్ ।
 ఆ॒జావి॑స్థ॒స్యేన్దో ప్రా॒వో వాజే॑షు వా॒జిన॑మ్ ॥ 5
 యథా॑ పూ॒ర్వేభ్యో జ॒రిత్య॑భ్య ఇన్ద్ర మ॒య ఇ॒వాపో॑ న తృ॒ప్యతే॑ బ॒భూథ॑ ।
 తామ॑ను త్వా ని॒విదం॑ జో॒హవీ॑మి వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 6[19]

(177)

ఆ చ॒ర్షణి॑ప్రా ఇతి ప॒ఞ్చర్చ॑స్య సూ॒క్తస్య॑ మై॒త్రావ॑రుణి॒రగ॑స్త్వ ఇన్ద్ర॒స్త్రిష్ఠ॑మ్ ।
 ఆ చ॒ర్షణి॑ప్రా వృ॒షభో॑ జ॒నానాం॑ రా॒జా కృ॑ష్టి॒నాం పు॑రు॒హూత॑ ఇన్ద్రః ।
 స్తు॒తః శ్ర॑వ॒స్యన్వ॑సో॒ప మ॒ద్రి-గ్నూ॑క్వా హ॒రీ వృ॑ష॒ణా యా॑హ్య॒ర్వాజ్ ॥ 1
 యే తే॑ వృ॒షణో॑ వృ॒షభా॑స ఇన్ద్ర బ్ర॒హ్మాయు॑జో వృ॒షర॑థా॒సో అ॒త్యః ।
 తా॒ ఆ తి॑ష్ఠ తే॒భిరా॑ యా॒హ్యర్వా॑జ్ హ॒వామ॑హే త్వా సు॒త ఇన్ద్ర॑ సో॒మే ॥ 2
 ఆ తి॑ష్ఠ ర॒థం వృ॑ష॒ణం వృ॑షా తే సు॒తః సో॒మః ప॑రి॒షిక్తా॑ మ॒ధూని॑ ।
 యు॒క్వా వృ॑ష॒భ్యాం వృ॑ష॒భ క్షి॑తీ॒నాం హ॑రి॒భ్యాం యా॑హి ప్ర॒వతో॑ప మ॒ద్రిక్ ॥ 3
 అ॒యం య॒జ్ఞో దే॑వ॒యా అ॒యం మి॒యేధ॑ ఇ॒మా బ్ర॑హ్మో॒ణ్యయ॑మిన్ద్ర సో॒మః ।
 స్తీ॒ర్ణం బ॒ర్హిరా॑ తు శ॒క్ర ప్ర॑ యా॒హి పి॒బా ని॒షద్య॑ వి ము॒చా హ॑రీ ఇ॒హ ॥ 4
 ఓ సు॒ప్యత॑ ఇన్ద్ర యా॒హ్యర్వా॑-జు॒ప్ బ్ర॑హ్మో॒ణి మా॑న్య॒స్య క్రా॑రోః ।
 వి॒ద్యామ॑ వ॒స్తోర॑వ॒సా గృ॑ణన్తో వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 5[20]

(178)

యధ॒స్యాత॑ ఇతి ప॒ఞ్చర్చ॑స్య సూ॒క్తస్య॑ మై॒త్రావ॑రుణి॒రగ॑స్త్వ ఇన్ద్ర॒స్త్రిష్ఠ॑మ్ ।

యద్ధ॑ స్యా॑ త ఇన్ద్ర॑ క్రుష్టి॑రస్తి॒ యయా॑ బ॒భూథ॑ జ॒రితృ॑భ్య॒ ఊతీ॑ ।
 మా॒ నః॑ కా॒మం॑ మ॒హయ॑న్తమా॒ ధ-గ్విశ్వా॑ తే అ॒శ్యాం॑ ప॒ర్యాప॑ ఆ॒యోః ॥ 1
 న ఘా॑ రాజేన్ద్ర॑ ఆ ద॒భన్తో॑ యా ను స్వ॑సారా కృ॒ణవ॑న్త యోనో॑ ।
 ఆప॑శ్చిదన్తు సు॒తుకా॑ అవేష॑-స్థమ॑న్న ఇన్ద్రః॑ స॒ఖ్యా వ॑యశ్చ ॥ 2
 జేతా॑ నృ॒భిరిన్ద్రః॑ పు॒త్యు శూ॒రః క్రోతా॑ హ॒వం నాధ॑మానస్య క్రా॒రోః ।
 ప్రభ॑ర్తా ర॒థం దా॒శుష॑ ఉ॒పాక॑ ఉ॒ద్యన్తా॑ గి॒రో యది॑ చ త్మనా॑ భూత్ ॥ 3
 ఏ॒వా నృ॒భిరిన్ద్రః॑ సు॒శ్రవ॑స్యా ప్ర॒ఖాదః॑ పృక్షో॑ అ॒భి మి॒త్రిణో॑ భూత్ ।
 స॒మ॒ర్య ఇ॒షః స్తవ॑తే వి॒వాచి॑ స॒త్రాక॑రో యజ॑మానస్య శంసః ॥ 4
 త్వయా॑ వ॒యం మ॑ఘవన్ప్రిన్ద్ర శ॒త్రూ-న॒భి ష్యా॑మ మహాతో మ॒న్యమానాన్॑ ।
 త్వం త్రాతా॑ త్వము నో వృ॒ధే భూ-ర్వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 5[21]

(179)

పూర్వీరహమితి షడృచస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యః ఆద్యయోర్ద్వయోర్లోపాముద్రా ఋషికా
 అన్త్యయోర్ద్వయోరగస్త్యాన్తేవాసీ బ్రహ్మచారీ ఋషిః సర్వాసాం రతి ర్దేవతా త్రిష్టుప్ పఞ్చమీబృహతీ ।

పూర్వీ॑రహం శ॒రదః॑ శ॒శ్రమా॑ణా దో॒షా వ॑నో॒రుష॑సో జ॒రయ॑న్తీః ।
 మి॒నాతి॑ శ్రి॒యం జ॒రిమా॑ త॒నూనా-మ॑ప్రూ ను ప॒త్నీర్వృ॑షణో జగ॒మ్యుః ॥ 1
 యే చి॒ద్ధి పూ॑ర్వ ఋ॒తసా॑ప ఆసన్ త్సా॒కం దే॒వేభి॑రవదన్తృతాని ।
 తే చి॒దవా॑సుర్నహ్యన్తమాపుః స॒మూ ను ప॒త్నీర్వృ॑షభిర్జగ॒మ్యుః ॥ 2
 న మృ॑షా త్రాన్తం యదవన్తి దే॒వా వి॒శ్వా ఇత్ స్పృ॑ధో అ॒భ్యశ్న॑వావ ।
 జ॒యావే॑దత్ర శ॒తనీ॑ధమాజిం యత్స॒మ్యఞ్చా॑ మి॒థునా॑వభ్యజావ ॥ 3
 నద॑స్య మా రు॒ధతః॑ కామ ఆగ॑-న్నిత ఆజాతో అ॒ముతః॑ కుతశ్చిత్ ।
 లోపా॑ముద్రా పృ॒షణం॑ నీ రి॒ణాతి॑ ధీ॒రమ॑ధీ॒రా ధ॑యతి శ్వ॒సన్తమ్ ॥ 4

ఇమం ను సోమమన్తితో హృత్సు పీతముప బ్రువే ।
 యత్సీమాగశ్చక్రమా త త్సు మృకతు పులుకామో హి మర్త్యః ॥ 5
 అగస్త్యః ఖనమానః ఖనిత్రైః ప్రజామపత్యం బలమిచ్ఛమానః ।
 ఉభౌ వర్ణావృషీరుగ్రః పుపోష సత్యా దేవేష్వాశిషో జగామ ॥ 6[22]

(180) [చతుర్వింశో ౭ నువాకః ॥ సూ. 180-191]

యువోరజాంసీతి దశర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోశ్వినౌ త్రిష్టుమ్ ।
 యువో రజాంసి సుయమాసో అశ్వా రథో యద్వాం పర్యర్ణాంసి దీయత్ ।
 హిరణ్యయా వాం ప్రవయః ప్రుషాయ-న్మధ్వః పిబన్తా ఉషసః సచేధే ॥ 1
 యువమత్యస్యావ నక్షథో యద్విపత్మనో నర్యస్య ప్రయజ్యోః ।
 స్వసా యద్వాం విశ్వగూర్షీ భరాతి వాజాయేట్టే మధుపావిషే చ ॥ 2
 యువం పయ ఉస్రియాయామధత్తం ప్రక్వమామాయామవ పూర్వ్యం గోః ।
 అన్తర్యద్వనినో వామృతహ్నా హ్వరో న శుచిర్యజతే హవిష్మాన్ ॥ 3
 యువం హ ఘర్మం మధుమన్తమత్రయే ౭పో న క్షోదో ౭వృణీతమేషే ।
 తద్వాం నరావశ్వినా పశ్యఇష్టి రథ్యేవ చక్రా ప్రతి యన్తి మధ్వః ॥ 4
 ఆ వాం ద్రానాయ వవృతీయ దస్రా గోరో హేణ త్రాగ్ర్యో న జిప్రిః ।
 అపః క్షోణీ సచతే మాహినా వాం జూర్ణో వామక్షురంహసో యజత్రా ॥ 5[23]
 ని యద్యువేధే నియుతః సుదానూ ఉప స్వధాభిః సృజథః పురంధిమ్ ।
 ప్రేషద్యేషద్వాతో న సూరి-రా ముహే దదే సువ్రతో న వాజమ్ ॥ 6
 వయం చిద్ధి వాం జరితారః సత్యా విప్రన్యామహే వి ప్రణిర్హితావాన్ ।
 అథా చిద్ధి ష్మాశ్వినావనిన్ద్యా ప్రాథో హి ష్మా వృషణావన్తిదేవమ్ ॥ 7

యువాం చిద్ధి ష్మోశ్వినావను ద్యూ-న్విరుద్రస్య ప్రస్రవణస్య సాతౌ ।
 అగస్త్యో నరాం నృషు ప్రశస్తః కారాధునీవ చితయత్సహస్రైః ॥ 8
 ప్ర యద్వహేథే మహినా రథస్య ప్ర స్పన్ద్రా యాథో మనుషో న హోతా ।
 ధత్తం సూరిభ్య ఉత వా స్వశ్యం నాసత్యా రయిషాచః స్యామ ॥ 9
 తం వాం రథం వయమద్యా హువేమ స్తోమైరశ్వినా సువితాయ నవ్యమ్ ।
 అరిష్టనేమిం పరి ద్యామియానం విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 10[24]

(181)

కదుప్రేష్టావితీ నవర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోఽశ్వినౌ త్రిష్టమ్ ।

కదు ప్రేష్టావిషాం రయీణా-మధ్వర్యంతా యదున్మిన్మీథో అపామ్ ।
 అయం వాం యజ్ఞో అకృతప్రశస్తిం వసుధితీ అవితారా జనానామ్ ॥ 1
 ఆ వామశ్వాసః శుచయః పయస్సా వాతరంహసో దివ్యాసో అత్యైః ।
 మనోజువో వృషణో వీతప్రప్త్యా ఏహ స్వరాజో అశ్వినౌ వహన్తు ॥ 2
 ఆ వాం రథోఽవనిర్న ప్రవత్వాన్ త్సప్రవన్దురః సువితాయ గమ్యైః ।
 వృష్టః స్థాతారా మనసో జవీయా-నహంహూర్వో యజతో ధిష్ట్యా యః ॥ 3
 ఇహేహ జాతా సమవాపశీతా-మరేపసా తన్వాః నామభిః స్వైః ।
 జిష్టుర్వామన్యః సుమఖస్య సూరి-ర్దివో అన్యః సుభగః పుత్ర ఊహే ॥ 4
 ప్ర వాం నిచేరుః కక్రుహో వశాః అను పిశగ్గరూప్యః సదనాని గమ్యైః ।
 హరీ అన్యస్య పీపయన్త వాజై-ర్మద్రా రజాన్యశ్వినౌ వి ఘోషైః ॥ 5[25]
 ప్ర వాం శరద్వాన్వృషణో న నిష్షా-టూర్వీరిషశ్చరతి మధ్వ ఇష్టన్ ।
 ఏవైరన్యస్య పీపయన్త వాజై-ర్వేషన్వీరూర్వా నద్యో న ఆగుః ॥ 6

అస॑ర్ణి వా॑ం స్థవి॑రా వే॒ధసా॑ గీ-ర్భా॒క్షే అ॑శ్వినా త్రే॒ధా క్ష॑రన్తీ ।
 ఉప॑ స్తుతావత॑తం నా॒ధమా॑నం యామ॑న్నయామ॒ఞ్చౌణు॑తం హ॒వం మే॑ ॥ 7
 ఉత॑ స్యా వా॑ం రుశ॑తో వపు॑సో గీ-స్త్రిబ॒ర్హిషి॑ సద॑సి పిన్వ॑తే నృన్ ।
 వృషా॑ వాం మే॒ఘో వృ॑షణా పీపా॒య గో॑ర్న సే॒కే మ॑నుషో దశ॑స్యన్ ॥ 8
 యు॒వాం పూ॑షే॒వాశ్వినా॑ పు॒రంధి-ర॑గ్నిముషాం న జ॒రతే॑ హ॒విష్యా॑న్ ।
 హు॒వే య॑ద్వాం పరి॒వస్యా॑ గృ॒ణానో॑ వి॒ద్యామే॑షం వృ॒జనం॑ జీ॒రదా॑నుమ్ ॥ 9 [26]

(182)

అభూదిదమిత్యష్టర్చస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోఽశ్వినౌ జగతీ షష్ట్యన్వేతిష్టభౌ ।

అభూ॑ద్ది॒దం వ॒యున॒మో షు॑ భూ॒షతా॑ రథో॑ వృ॒షణ్వాన్మద॑తా మనీ॒షిణః॑ ।
 ధి॒యంజి॑న్వా ధి॒ష్ణ్యా వి॒శ్వలా॑వసూ ది॒వో నపా॑తా సుకృ॒తే శుచి॑వ్రతా ॥ 1
 ఇ॒న్ద్రత॑మా హి ధి॒ష్ణ్యా మ॒రుత్త॑మా ద॒స్రా దంసి॑ష్టా ర॒థ్యా ర॒థీత॑మా ।
 పూ॒ర్ణం రథం॑ వహే॒థే మధ్వ॑ ఆచి॒తం తేన॑ దా॒శ్వాంస॒ముప॑ యాథో అశ్వినా ॥ 2
 కిమ॑త్ర ద॒స్రా కృ॑ణు॒థః కిమా॑సాథే జ॒నో యః॑ కశ్చి॒దహ॑వి॒ర్మహీ॑యతే ।
 అతి॑ క్రమి॒ష్టం జు॒రతం॑ ప్రణే॒రసుం॑ జ్యోతి॒ర్విప్రాయ॑ కృ॒ణుతం॑ వ॒చస్య॑వే ॥ 3
 జ॒మ్భయ॑తమ॒భితో॑ రాయ॒తః శునో॑ హ॒తం మృ॑థో వి॒దధు॑స్తాన్యశ్వినా ।
 వా॒చంవా॑చం జ॒రితూ॑ ర॒త్నినీం॑ కృత-ము॒భా శంసం॑ నాస॒త్యావ॑తం మ॒మ ॥ 4
 యు॒వమే॑తం చ॒క్రథుః॑ సి॒న్ధుషు॑ ప్లవ-మా॒త్మన్వ॑న్తం ప్రక్షి॒ణం త్రా॑గ్ర్యాయ కమ్ ।
 యేన॑ దే॒వత్రా॑ మ॒ససా॑ ని॒రూహ॑థుః సుప॒స్తనీ॑ పే॒తథుః॑ క్షో॒దసో॑ మ॒హః ॥ 5[27]

అవ॑విధం త్రా॒గ్ర్యమ॑ప్స్వ॒రన్త-ర॑నారమ్భణే తమ॑సి ప్రవి॒ద్ధమ్ ।
 చ॑తస్రో నావో జ॒రల॑స్య జు॒ష్టా ఉద॑శ్వి॒భ్యామి॑షితాః పా॒రయ॑న్తి ॥ 6

కః స్విద్వృక్షో నిష్ఠితో మధ్యే అర్ణస్తో యం త్రాగ్ర్యో నాధితః పర్యషస్వజత్ ।
 పర్ణా మృగస్య పతరోరివారభ ఉదశ్వినా ఊహధుః శ్రోమతాయ కమ్ ॥ 7
 తద్వాం నరా నాసత్యావను ష్యా-ద్య ద్వాం మానాస ఉచథమవోచన్ ।
 అస్మాదద్య సదసః స్తోమ్యాదా విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 8 [28]

(183)

తంయుజ్ఞాథామితి పద్మవస్య సూక్తస్య మైత్రావరుణిరగస్త్యోశ్వినౌ త్రిష్టుమ్ ।
 తం యుజ్ఞాథాం మనస్తో యో జవీయా-న్రివస్తరో వృషణా యస్త్రీచక్రః ।
 యేనోపయాథః సుకృతో దురోణం త్రిధాతునా పతథో విర్న పరైః ॥ 1
 సువృద్రథో వర్తతే యన్నభి క్షాం యత్తిష్ఠథః క్రతుమన్తాను పృక్షే ।
 వపుర్వపుష్యా సచతామియం గీ-ర్దివో దుహిత్రోషసా సచేథే ॥ 2
 ఆ తిష్ఠతం సువృతం యో రథో వా-మను వ్రతాని వర్తతే హవిష్మాన్ ।
 యేన నరా నాసత్యేషయధ్యై వర్తిర్యాథస్తనయాయ తృనే చ ॥ 3
 మా వాం వృకో మా వృకీరా దధర్షీ-న్మా పరి వర్తముత మాతి ధక్తమ్ ।
 అయం వాం భాగో నిహిత ఇయం గీ-ర్దస్రావిమే వాం నిధయో మధూనామ్ ॥ 4
 యువాం గోతమః పురుమీళ్హో అత్రి-ర్దస్రా హవతే ఽవసే హవిష్మాన్ ।
 దిశం న దిష్టామృజూయేవ యన్తా మే హవం నాసతోప యాతమ్ ॥ 5
 అతారిష్టు తమసస్సారమస్య ప్రతి వాం స్తోమో అశ్వినావధాయి ।
 ఏహ యాతం పథిభిర్దేవయానై-ర్విద్యామేషం వృజనం జీరదానుమ్ ॥ 6[29]

॥ ఇతి ద్వితీయాష్టకే చతుర్థో ఽధ్యాయః ॥
 ॥ ద్వాదశాధ్యాయే వర్గాః 29 । సూక్తాని 18 । ఋచః 142 ॥
 ॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తసంఖ్యా 119 ఋచః 1147 ॥

